

Ks. Krzysztof Baryga
PWT Warszawa

Geneza Katechizmu Siedleckiego

„Wśród wszystkich narzędzi katechetycznych najważniejsze miejsce zajmują katechizmy. Ich znaczenie wynika z faktu, że orędzie, jakie przekazują, jest uznane przez pasterzy Kościoła za autentyczne i własne” (DCG 284).

Wstęp

Przez „genezę” Katechizmu Siedleckiego rozumiem historię jego tworzenia. Zamiarem moim jest przybliżenie nie tyle początku prac nad Katechizmem Siedleckim, co raczej przywołanie czynników, które miały wpływ na proces jego redakcji¹. Mówiąc o „genezie” Katechizmu Siedleckiego, nie można uciec od celu, jaki przyświecał zespołowi redakcyjnemu, ani od odpowiedzi na pytanie, do kogo katechizm jest adresowany i jak najskuteczniej się nim posługiwać.

Przybliżając genezę Katechizmu Siedleckiego, najpierw pragnę przywołać określone osoby, bez których to dzieło by nie powstało. Wydany w tym roku Katechizm jest odpowiedzią na określone potrzeby diecezji siedleckiej – co zostanie ukazane w kolejnej części artykułu. Katechizm Siedlecki ma swój inspirujący

¹ Analiza problemu zawartego w temacie artykułu została przeprowadzona w oparciu o następujące dokumenty źródłowe, których skrótów umieszczam w nawiasie: Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym z 7.12.1965 r. (GS); Konstytucja o Objawieniu Bożym z 18.11.1965 r. (DV); Adhortacja apostolska Pawła VI „Evangelii nuntiandi” z dnia 8.12.1975 r.; Adhortacja apostolska Jana Pawła II „Catechesi tradendae” z dnia 16.10.1979 r. (CT); Encyklika Jana Pawła II „Redemptoris missio” z dnia 7.12.1990 r. (RM); Konstytucja apostolska Jana Pawła II „Fidei depositum” z dnia 11.10.1992 r. (FD); Katechizm Kościoła katolickiego z 1992 r. (KKK); Dyrektorium Ogólne o katechizacji z 1997 r. (DCG); Kompendium Katechizmu Kościoła katolickiego z 2005 r. (KKKK).

wzorzec, a także stawia przed jego odbiorcami konkretne wymagania. Te dwa zagadnienia stały się przedmiotem analiz odpowiednio w części trzeciej i czwartej opracowania.

1. Za promowanym dzisiaj dziełem stoją określone osoby

Katechizm Siedlecki ma swoich redaktorów

Biskup – pierwszy katecheta Kościoła partykularnego – jest w sposób bezpośredni odpowiedzialny za publikację katechizmu (Por. DCG 284). Biskup Siedlecki Zbigniew Kiernikowski poparł inicjatywę zredagowania nowego katechizmu diecezjalnego, udzielił licznych wskazań, włączył się w merytoryczne kształtowanie treści i w dużej mierze nadał charakter temu opracowaniu.

Wyrażam wdzięczność Księdzu Biskupowi także za inicjatywę zorganizowania Diecezjalnego Dnia Promocji Katechizmu oraz za promocję Katechizmu Siedleckiego na 354 Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski.

Dziękuję całemu zespołowi redakcyjnemu, który pod kierunkiem swojego Biskupa doświadczył błogosławionego trudu tworzenia. Dziękuję Paniom: Dorocie Franków i Anecie Sobierajskiej. Dziękuję Siostrom: Bożenie Wetoszcze i Natalii Zborowskiej.

Praca zespołu to blisko 50 wspólnych spotkań. To także niezliczone godziny spędzone indywidualnie przez każdego z jego członków nad Katechizmem Kościoła katolickiego, nad Kompendium Katechizmu Kościoła katolickiego, nad opracowaniami Biskupa Siedleckiego. Ta właśnie praca czyniła z zespołu małą wspólnotę chrześcijan zatroskanych o Kościół diecezjalny i przekazywany w tym Kościele depozyt wiary. Takiej wspólnotowości życzę wszystkim, którzy nad Katechizmem będą się pochylać w kręgach rodzinnych, szkolnych czy parafialnych.

Katechizm Siedlecki ma także swoich cenzorów i recenzentów

Dziękuję naszym bardzo wnikliwym recenzentom: ks. prof. Jerzemu Bagrowiczowi z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz ks. Andrzejowi Kicińskiemu, profesorowi Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Księżom cenzorom dziękuję za uważną lekturę poszczególnych części katechizmu i za cenne sugestie przekazane jeszcze przed oddaniem katechizmu do druku. Katechizm ma cztery części, stąd aż czterech wyznaczonych przez Księdza Biskupa cenzorów. Dziękuję: ks. Wojciechowi Hackiewiczowi, ks. Waldemarowi Mrozowi, ks. Piotrowi Pielakowi i ks. Pawłowi Wiatrakowi.

Dziękuję również innym osobom, które wsparły prezentowane dzieło

Pani Annie Kowal za skład graficzny i projekt okładki, pani Dorocie Franków za korektę, ks. Jackowi Szostakiewiczowi za wydanie, państwu Iwonie i Edwardowi Książopolskim za druk.

Skoro za promowanym dziełem stoją określone przywołane wyżej podmioty, to Katechizm Siedlecki jest dziełem wspólnym – dziełem skutecznego współdziałania wielu osób i instytucji.

2. Promowany katechizm jest odpowiedzią na określone potrzeby Kościoła diecezjalnego

Z myślą o kandydatach do bierzmowania

W naszej diecezji od kilku pokoleń kandydaci do sakramentu bierzmowania wędrowali z katechizmem „W oczekiwaniu na Ducha Świętego”. Katechizm ten zredagowany przez ks. Romana Perza – byłego dyrektora Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Diecezjalnej w Siedlcach – liczy sobie już kilkadziesiąt lat i doczekał się kilku nieznacznie zmodyfikowanych wydań. Po dokładnej analizie wspomnianej wyżej publikacji oraz po przeprowadzonych konsultacjach zdecydowano o redakcji nowego katechizmu diecezjalnego, odpowiadającego nowym czasom i nowym wyzwaniom. Myśl tę zaakceptował Biskup Siedlecki Zbigniew Kiernikowski. Zespół redakcyjny nowego katechizmu swoim opracowaniem wypełnia więc lukę, która powstała po wyczerpaniu się ostatniego wydania katechizmu „W oczekiwaniu na Ducha Świętego”. W tym miejscu trzeba od razu zaznaczyć, że promowany Katechizm został zredagowany nie tylko z myślą o kandydatach do sakramentu bierzmowania. Dobrą ilustracją poszerzania adresatów tego opracowania jest proces modyfikacji tytułu katechizmu: od „Katechizm bierzmowanych”, przez „Z Katechizmem nie tylko do bierzmowania” aż do „Katechizm Siedlecki”. Nowy Katechizm – jak zauważa we wstępie do Katechizmu biskup Z. Kiernikowski – wychodzi naprzeciw oczekiwaniom katechetów świeckich i duchownych naszej diecezji jako pomoc w wypełnianiu misji zleconej im przez Kościół oraz oczekiwaniom wszystkich wiernych naszej diecezji jako pomoc w dalszym kształtowaniu i umacnianiu wiary oraz chrześcijańskiego stylu życia².

Z troską o inicjację chrześcijańską w diecezji siedleckiej

Biskup Zbigniew Kiernikowski we wstępie do Katechizmu Siedleckiego podkreśla, że nasza diecezja potrzebuje katechizmu, który miałby charakter bardziej

² Katechizm Siedlecki, Siedlce 2011, s. 6.

biblijny i wprowadzał w myślenie histriobawcze. Dzisiaj bowiem wprost konieczne jest odkrywanie chrześcijańskiego życia jako osobistej historii zbawienia przeżywanej we wspólnocie Kościoła powszechnego i w konkretnych wspólnotach, jak rodzina, parafia oraz inne formy organizowania się życia. Na tle tradycyjnego (sformalizowanego, skostniałego, pozbawionego głębszej świadomości) sposobu przeżywania chrześcijaństwa jawi się konieczność kształtowania świadomości wiernych jako członków wspólnoty wiary, którą jest żywy Kościół – Ciało Chrystusa³.

Katechizm Siedlecki – tak jak Katechizm Kościoła katolickiego – skupia się na czterech podstawowych wymiarach życia chrześcijańskiego (wyznanie wiary, celebrowanie liturgii, moralność zgodna z Ewangelią i modlitwa). Te cztery wymiary wynikają z jednego rdzenia, którym jest misterium chrześcijańskie. To misterium jest przedmiotem wiary (część pierwsza); jest celebrowane i przekazywane w liturgii (część druga); jest obecne, aby oświecić dzieci Boże w ich działaniu (część trzecia); jest podstawą naszej modlitwy, której uprzywilejowaną formą są słowa „Ojcze nasz” (część czwarta) (por. DCG 122).

Dla Ojców Kościoła – o czym przypomina Dyrektorium Ogólne o katechizacji – decydujące znaczenie w przekazywaniu wiary ma katechumenat chrzcielny. W katechumenacie, podzielonym na etapy, katechumen jak Izraelici wędruje do ziemi obiecanej, to znaczy do identyfikacji z Chrystusem we chrzcie. W katechezie patrystycznej opowiadanie historii zbawienia odgrywało rolę pierwszoplanową. Pod koniec Wielkiego Postu (dopiero wtedy) przystępowano do przekazania *Symbolu wiary* i *Modlitwy Pańskiej* oraz ich wyjaśnienia ze wszystkimi implikacjami moralnymi. Po celebrowaniu sakramentów inicjacji katecheza mistagogiczna pomagała w ich przeżywaniu i doświadczaniu (DCG 129).

Łącząc ze sobą tradycję patrystyczną oraz tradycję katechizmów, należy dostrzec siedem podstawowych elementów (kolumn)⁴, które kształtują katechezę (podtrzymują przekazywanie wiary): trzy etapy opowiadania historii zbawienia (Stary Testament, życie Jezusa Chrystusa i historia Kościoła) oraz cztery filary

³ Tamże.

⁴ Dyrektorium Ogólne o katechizacji zauważa, że wszystkie wymiary życia chrześcijańskiego tworzą hierarchicznie uporządkowaną całość. Historia zbawienia koncentruje się wokół Jezusa Chrystusa. Symbol apostołski przedstawia misterium chrześcijańskie w żywej syntezie. Sakramenty są organiczną całością i wypływają z misterium paschalnego Jezusa Chrystusa. Miłość do Boga i miłość do bliźniego, które streszczają Dekalog, jeśli są przeżywane w duchu błogosławieństw ewangelicznych, stanowią magna charta życia chrześcijańskiego. Modlitwa Pańska, streszczając Ewangelię, syntetyzuje i hierarchicznie porządkuje niezmiernie bogactwo modlitw zawartych w Piśmie Świętym i w całym życiu Kościoła (DCG 114-115).

wykładu (Symbol wiary, sakramenty, dekalog i Modlitwa Pańska)⁵. Dyrektorium Ogólne o katechizacji zauważa, że na tych siedmiu kolumnach (bazie dla procesu katechezy wtajemniczającej i ustawicznej wędrówki dojrzewania chrześcijańskiego) można wznosić budowlę o różnej architekturze dostosowanej do sytuacji adresatów (DCG 130).

W diecezji siedleckiej takiemu budowaniu służą katechezy w ramach diecezjalnego programu „Chrzest w życiu i misji Kościoła”. Katechizm Siedlecki to dodatkowe narzędzie, które ma pomagać w autentycznym głoszeniu Ewangelii i nauczaniu wiary. To narzędzie, które czerpie orędzie z depozytu Tradycji i Pisma Świętego (por. DCG 125). W ten sposób Katechizm staje się ważnym aktem interpretacji słowa Bożego zmierzającym do tego, by Ewangelia była głoszona w całej swojej prawdzie i czystości (por. tamże).

3. Katechizm Siedlecki ma swój wzorzec, czyli Katechizm Kościoła katolickiego

Sobór Watykański II a Katechizm Kościoła katolickiego

Głównym zadaniem Soboru Watykańskiego II było lepsze ujęcie i przedstawienie cennego depozytu nauki chrześcijańskiej, by stała się ona bardziej przystępna dla wierzących w Chrystusa i dla wszystkich ludzi dobrej woli. Dwudziestego piątego stycznia 1985 r. z okazji dwudziestej rocznicy zakończenia Soboru Jan Paweł II zwołał Nadzwyczajne Zgromadzenie Synodu Biskupów. Jego celem było pogłębienie nauki Drugiego Soboru Watykańskiego, aby: wierniej głosić ją wszystkim wiernym, szerzyć jej znajomość i lepiej ją stosować (FD)⁶.

Życzeniem Ojców Synodu z 1985 roku było to, by został opracowany katechizm zawierający całą naukę katolicką. Po opracowaniu takiego katechizmu Jan Paweł II stwierdził, że przyczyni się on do odnowy całego życia kościelnego, której pragnął i którą zapoczątkował Drugi Sobór Watykański (Tamże).

Przywołane słowa świadczą o wyjątkowej roli Katechizmu Kościoła katolickiego dla odnowy współczesnego Kościoła zapoczątkowanej przez Drugi Sobór Watykański. Ta odnowa obejmuje wspólnotę całego Kościoła powszechnego

⁵ W odniesieniu do przywołanych czterech filarów wykładu warto dopowiedzieć, że ta czteroczęściowa artykulacja rozwija istotne aspekty wiary chrześcijańskiej: wiarę w Trójjedynego Boga Stwórcę i Zbawcę; wiarę w Boga, który uświęca człowieka przez sakramenty; wiarę w Boga, który jest miłością i oczekuje miłości; wiarę w Boga, którego przyjścia czekamy na modlitwie (por. DCG 122). Ponadto zawsze należy pamiętać, że KKK nie jest jedynym źródłem katechezy, ponieważ jako akt Urzędu Nauczycielskiego nie jest ponad słowem Bożym, lecz mu służy.

⁶ Konstytucję apostolską Jana Pawła II „Fidei depositum” z dnia 11.10.1992 r. cytując za: KKK, Poznań 1984, s. 6.

i każdego Kościoła partykularnego. Redaktorzy Katechizmu Siedleckiego, przyjmując Katechizm Kościoła katolickiego za inspirujący wzorzec i podstawowe źródło, posługą swoją włączyli się w proces odnowy Kościoła Siedleckiego, proces odkrywania życia, przez wiernych tego Kościoła, jako osobistej historii zbawienia przeżywanej we wspólnocie eklezjalnej.

Depozyt wiary a Katechizm Kościoła katolickiego

W normalnym procesie katechezy ważne jest, aby katechumeni i katechizowani mogli opierać się zarówno na Piśmie Świętym, jak i na katechizmie. Katecheza ostatecznie jest niczym innym, jak żywym i znaczącym przekazywaniem tych dwóch dokumentów wiary (DCG 128)⁷.

Katechizm Kościoła katolickiego jest oficjalnym tekstem Urzędu Nauczycielskiego, który autorytatywnie, w precyzyjnej formie, na sposób organicznej syntezy zestawia podstawowe wydarzenia i prawdy zbawcze, wyrażające wspólną wiarę ludu Bożego, stanowiące niezbędny i podstawowy punkt odniesienia dla katechezy (DCG 124).

Katechizm Kościoła katolickiego jest katechizmem uniwersalnym, ofiarowanym całemu Kościołowi. Jest w nim zawarta aktualna synteza wiary, która obejmuje nauczanie Soboru Watykańskiego II oraz pytania dotyczące religijnych i moralnych problemów naszych czasów (DCG 124). Osią przewodnią Katechizmu Kościoła katolickiego jest Jezus Chrystus (DCG 123). Chrystus, który umarł i zmartwychwstał, który jest prawdziwym źródłem wiary, zawsze obecny w swoim Kościele, zwłaszcza w sakramentach, który jest wzorem chrześcijańskiego postępowania i Nauczycielem naszych modlitw (FD)⁸.

Katechizm Kościoła katolickiego jest więc narzędziem służebnym poznania i przyjęcia we wspólnocie Kościoła jedynej Drogi, Prawdy i Życia; inicjacji w misterium paschalne Jezusa Chrystusa; integralnej pedagogii chrześcijańskiej wiary (wyznawanej, celebrowanej, przeżywanej i medytowanej).

Katechizm Siedlecki, mając w Katechizmie Kościoła katolickiego swoje podstawowe źródło i swój inspirujący wzorzec – zgodnie z intencją zespołu redakcyjnego – też ujmuje doktrynę Kościoła chrystocentrycznie i historiozbawczo, przekazuje orędzie ewangeliczne w jego integralności, czystości, spójności i hierarchicznym uporządkowaniu⁹.

⁷ Pismo Święte i katechizm są dwoma podstawowymi dokumentami Kościoła w procesie katechizacji, które zawsze trzeba mieć przy sobie (DCG 132; por. DCG 128).

⁸ Konstytucja apostolska Jana Pawła II „Fidei depositum”, za: KKK, s. 8.

⁹ Przybliżenie i wyjaśnienie zastosowanych kategorii zawiera Dyrektorium Ogólne o katechizacji (DCG 97-117).

Katechizmy lokalne a Katechizm Kościoła katolickiego

Katechizm Kościoła katolickiego – jak stwierdził Jan Paweł II – ma stać się zachętą i pomocą do opracowania nowych katechizmów lokalnych, przystosowanych do różnorodnych środowisk i kultur, a jednocześnie dbających o zachowanie jedności wiary oraz wierność nauce katolickiej¹⁰. Katechizm ten ma służyć w nauczaniu doktryny katolickiej jako pewny i autentyczny punkt odniesienia, a w sposób szczególny jako tekst wzorcowy dla katechizmów lokalnych (FD)¹¹.

To, że Katechizm Kościoła katolickiego jest proponowany jako doktrynalny punkt odniesienia wcale nie oznacza, iż Kościołom partykularnym narzuca się określoną konfigurację katechizmów lokalnych. Mogą więc istnieć katechizmy o bardzo zróżnicowanej strukturze, a więc katechizmy o konfiguracji trynitarnej, katechizmy oparte na etapach historii zbawienia, katechizmy opracowane na podstawie jakiegoś tematu biblijnego i teologicznego o wielkim znaczeniu (przymierze, królestwo Boże), katechizmy oparte o schemat roku liturgicznego (DCG 135).

Katechizm Siedlecki – co już zostało podkreślone – z wielowiekowego doświadczenia katechetycznego przyjął strukturę opartą o cztery podstawowe wymiary chrześcijańskiego życia (cztery wymiary chrześcijańskiego misterium).

Trzy główne cechy charakteryzują każdy katechizm, który zostaje przyjęty przez Kościół lokalny. Są to: jego oficjalny charakter; organiczna i podstawowa synteza wiary, którą prezentuje; fakt, że jest podany – w połączeniu z Pismem Świętym – jako punkt odniesienia dla katechezy (DCG 132)¹².

Katechizmy lokalne – jak zauważył papież Jan Paweł – są cennymi narzędziami katechezy mającej za zadanie wszczęcie Ewangelii w samą istotę

¹⁰ Dyrektorium Ogólne o katechizacji, wyjaśniając sens i potrzebę inkulturacji wiary, przypomina, że słowo Boże stało się człowiekiem, człowiekiem konkretnym, umiejscowionym w czasie i przestrzeni, zakorzenionym w określonej kulturze. Jest to pierwotna inkulturacja słowa Bożego, która ma charakter wzorcowy dla całej ewangelizacji Kościoła, mającej za zadanie wszczęcie siły Ewangelii w samą istotę kultury i w jej formy (DCG 109). Pojęcie „inkulturacji” zostało przyjęte i wyjaśnione w różnych dokumentach Urzędu Nauczycielskiego Kościoła (zob. np. CT 53; RM 52-54; GS 53). W tym powolnym, głębokim i całościowym procesie nie chodzi o prostą akomodację zewnętrzną, która czyniąc orędzie chrześcijańskie bardziej przyciągającym, ogranicza się do upiększenia go powierzchownym blichtrzem. Chodzi o przeniknięcie Ewangelii w najbardziej ukryte tkanki osób i narodów, od wewnątrz, od centrum życiowego, od korzeni życia ich kultur (DCG 109; por. EN 20).

¹¹ Konstytucja apostolska Jana Pawła II „Fidei depositum”, za: KKK, s. 8-9.

¹² Dyrektorium Ogólne o katechizacji rozróżnia między katechizmem, który jest czystą syntezą Katechizmu Kościoła katolickiego, a katechizmem, który jest owocem dojrzałej kreatywności. Kościoły lokalne z depositum fidei powierzonego Kościołowi powinny – pod przewodnictwem Ducha Świętego – wybrać, ułożyć i wyrazić wszystkie te elementy, przez które w określonej sytuacji przekazują Ewangelię w pełnej autentyczności – w wierności orędziu chrześcijańskiemu (por. DCG 134-135).

kultury i w jej formy (CT 53)¹³. Za pośrednictwem katechizmów lokalnych – podkreśla Dyrektorium Ogólne o katechizacji – Kościół aktualizuje pedagogię, jaką Bóg zastosował w Objawieniu, z opatrnościową troską dostosowując swój język do naszej kultury. W katechizmie lokalnym – stwierdza dalej cytowany dokument – Kościół przekazuje Ewangelię w sposób dostępny osobie ludzkiej, by rzeczywiście mogła ją przyjąć jako dobrą nowinę o zbawieniu. W ten sposób katechizmy lokalne służą przedziwnemu zstępowaniu Boga i Jego niewyraźnej miłości do świata (DCG 131; por. DV 13,15).

Z powyższego wynika, że katechizmy lokalne powinny przyswoić sobie tron ewangelicznego orędzia i – bez najmniejszej zmiany zasadniczej prawdy – przełożyć je na język zrozumiały dla miejscowych ludzi, a potem je w tym języku głosić (DCG 135). Taka intencja towarzyszyła zespołowi redakcyjnemu w czasie prac nad Katechizmem Siedleckim. Katechizm Kościoła katolickiego i katechizmy lokalne powinny stać się odnawiającym zaczynem katechezy w Kościele (DCG 136). Należy mieć nadzieję, że Katechizm Siedlecki też będzie temu służył.

4. Katechizm Siedlecki stawia jego adresatom określone wymagania

Konieczna adaptacja Katechizmu

Katechizm Siedlecki, podobnie jak Katechizm Kościoła katolickiego, zwraca szczególną uwagę na wykład doktrynalny. Został ukierunkowany na dojrzewanie wiary, na jej zakorzenienie w życiu i promieniowanie nią przez świadectwo (KKK 23). Tak jak Katechizm Kościoła katolickiego nie proponuje więc adaptacji wykładu i metod katechetycznych, jakich wymagają zróżnicowania kultury, wieku, życia duchowego oraz sytuacji społecznych i eklezjalnych tych, do których kieruje się katechezę (KKK 24)¹⁴.

¹³ Jan Paweł II podkreśla, że mówiąc o inkulturacji, należy pamiętać o dwóch rzeczach. Z jednej strony orędzie Ewangelii nie może być tak zwyczajnie odłączone od kultury, w której od początku się zakorzeniło, ani też – bez poważnych strat – nie może być oddzielone od tych form kultury, w których było przekazywane w ciągu wieków. Z drugiej strony moc Ewangelii jest taka, że przekształca i odradza. Nie byłoby katechezy, gdyby Ewangelia zmieniła się w zetknięciu z kulturą. Byłoby to zniweczeniem Chrystusowego krzyża (CT 53).

¹⁴ Mimo że Pismo Święte i katechizm – dwa podstawowe dokumenty doktrynalne w procesie katechizacji – są narzędziami o pierwszorzędnym znaczeniu, to nie są jednak narzędziami wyłącznymi. Są konieczne także inne, bardziej bezpośrednie narzędzia. Uprawnione jest więc pytanie o to, czy katechizm oficjalny powinien zawierać elementy pedagogiczne lub czy powinien ograniczyć się tylko do syntezy doktrynalnej, podając wyłącznie źródła. Ponieważ katechizm jest narzędziem aktu katechetycznego, który jest aktem komunikacji, zawsze posiada pewną inspirację pedagogiczną i zawsze powinien ukazywać pedagogię Bożą (DCG 132).

Redaktorzy katechizmu, będąc katechetami młodzieży, formułując określone pytania i odpowiedzi, polecenia i myśli, a także umieszczając w aneksach określone teksty, mieli na uwadze młodzież naszej diecezji podążającą ku dojrzałości chrześcijańskiej. Szerszej i pełniejszej adaptacji Katechizmu w odniesieniu do wskazanych wyżej różnicowań katechizowanych, adaptacji Katechizmu z zachowaniem wymienionych wcześniej podstawowych kryteriów przedstawiania orędzia ewangelicznego (DCG 97-117), powinni dokonać katecheci szkolni, parafialni i rodzinni. Tak więc niezbędne adaptacje Katechizmu Siedleckiego pozostawia się tym, którzy nauczają wiernych w Kościele siedleckim¹⁵.

W realizacji delikatnego zadania przyswojenia czy tłumaczenia należy stosować zasadę wskazaną przez Drugi Sobór Watykański: Szukać coraz to bardziej odpowiedniego sposobu podania doktryny katechizowanym; bo czym innym jest sam depozyt wiary, czyli prawdy, a czym innym sposób ich wyrażania przy zachowaniu jednak tego samego sensu i znaczenia (GS 62)¹⁶.

Konieczny czas na lekturę Katechizmu

Benedykt XVI we wstępie do „Youcat” wyznaje: „Niekórzy mówią mi, że katechizm nie interesuje dzisiejszej młodzieży; ale ja nie wierzę w to i jestem pewien, że mam rację. Młodzież nie jest tak powierzchowna, jak się jej to zarzuca; młodzi ludzie chcą wiedzieć, na czym naprawdę polega życie [...]. Młodzi Przyjaciele, powinniście znać to, w co wierzycie; powinniście znać waszą wiarę tak samo dokładnie, jak specjalista informatyk zna system operacyjny komputera; powinniście znać ją tak, jak muzyk zna wykonywany utwór; tak, powinniście być o wiele głębiej zakorzenieni w wierze niż pokolenie waszych rodziców, abyście mogli z mocą i zdecydowanie stawiać czoła wyzwaniom i pokusom dzisiejszych czasów. Dlatego proszę was: studiujcie katechizm z pasją i wytrwale! Poświęcajcie na to swój czas! Zgłębiajcie go w zaciszu waszego pokoju, czytajcie go razem, jeśli jesteście parą przyjaciół, twórcie grupy i zespoły studyjne,

¹⁵ Warto w tym miejscu za KKK przywołać słowa ze wstępu do Katechizmu Rzymskiego: „Ten, kto naucza, powinien «stać się wszystkim dla wszystkich» (1Kor 9,22), by zdobyć wszystkich dla Chrystusa [...]. Niech nie uważa, że wszyscy mu powierzeni są na tym samym poziomie wiary. Nie może więc za pomocą jednej i niezmiennej metody pouczać i formować wszystkich wiernych w prawdziwej pobożności: jedni są jak nowo narodzone dzieci, inni zaczynają dopiero wzrastać w Chrystusie, a inni w końcu są rzeczywiście dorośli [...]. Ci, którzy są powołani do posługi przepowiadania, w przekazywaniu nauczania o tajemnicach wiary i normach obyczajów powinni dostosować swoje słowa do umysłowości i możliwości słuchaczy” (Katechizm Rzymski, Wstęp 11).

¹⁶ We wstępie do „Youcat” Benedykt XVI pyta: Czy nie powinniśmy postarać się przełożyć Katechizm Kościoła katolickiego na język ludzi młodych, ażeby jego słowa przeniknęły do ich świata? Benedykt XVI – w odniesieniu do Katechizmu Kościoła katolickiego – zauważa, że tekst tego Katechizmu wymaga wyjaśnienia dostosowanego do różnych światów, aby mógł dotrzeć do osób o różnych mentalnościach i ze zróżnicowanymi problemami (L'Osservatore Romano, wyd. polskie, 2011 nr 3, s. 13).

wymieniajcie przemyślenia w Internecie. Tak czy inaczej, prowadźcie dialog na temat waszej wiary”¹⁷.

Prośbę Benedykta XVI można i trzeba przystosować do Katechizmu Kościoła katolickiego, a także do Katechizmu Siedleckiego. We wprowadzeniu do Katechizmu Siedleckiego jego redaktorzy zachęcają katechetów i katechizowanych do znalezienia odpowiedniego czasu na lekturę i medytację bogatej treści Katechizmu, treści ściśle związanej z naszym chrześcijańskim życiem.

Nasuwa się wniosek, że katechezę parafialną dla kandydatów do bierzmowania należy rozłożyć na okres dłuższy niż jeden ostatni rok edukacji gimnazjalnej, dostosowując jej wymagania do potrzeb i możliwości odbiorców.

Konieczne doskonalenie Katechizmu

Katechizm Kościoła katolickiego jest owocem bardzo szerokiego współdziałania. Dojrzewał w ciągu sześciu lat wyjątkowej pracy, prowadzonej z wielkim zaangażowaniem i w duchu uważnego wsłuchiwanie się w różne opinie (FD)¹⁸. We wstępie do „Youcat” Benedykt XVI dodaje, że przy tworzeniu tego katechizmu jego redaktorzy zmagali się z wielką ilością pytań, dopóki nie powstała z tego prawdziwa książka. W tego rodzaju dziele jest wiele punktów dyskusyjnych. Wszystko, co robią ludzie, jest niedoskonałe i może być ulepszone, a jednak jest to wielka książka będąca znakiem jedności w różnorodności. Z wielu głosów udało się stworzyć chór, bo wspólną partyturą była wiara, którą Kościół przekazuje nam od apostołów przez wieki, aż po dzisiejsze czasy¹⁹.

Katechizm Siedlecki – podobnie jak Katechizm Kościoła katolickiego – jako dzieło ludzkie może i powinien być udoskonalany, by odpowiadał potrzebom Kościoła Siedleckiego w dzisiejszych czasach. Zespół redakcyjny jest świadomy niedoskonałości pierwszego (roboczego) wydania Katechizmu. Wyraża więc nadzieję na życzliwe i wyrozumiałe przyjęcie opracowania oraz prosi o uwagi i sugestie, które mogłyby zostać uwzględnione przy kolejnym wydaniu Katechizmu.

Zakończenie

W dwóch historycznych momentach Kościoła uznano za uzasadnione podanie organicznego wykładu wiary za pośrednictwem katechizmu o charakterze uniwersalnym. Pierwszy raz z okazji Soboru Trydenckiego i drugi raz w naszych czasach z okazji 20 rocznicy zakończenia Drugiego Soboru Watykańskiego.

¹⁷ Przedmowa Benedykta XVI do „Youcat”, L'Osservatore Romano, wyd. polskie, 2011 nr 3, s. 13.

¹⁸ Konstytucja apostolska Jana Pawła II „Fidei depositum”, za: KKK, s. 7.

¹⁹ Przedmowa Benedykta XVI do „Youcat”, art. cyt., s. 13.

Jan Paweł II po zakończeniu prac nad Katechizmem Kościoła katolickiego i po opublikowaniu go wyznał: „Z całego serca dziękujemy Bogu za to, że możemy dziś ofiarować [...] Kościołowi dzieło noszące tytuł «Katechizm Kościoła katolickiego» i będące tekstem odniesienia dla katechezy odnowionej żywymi źródłami wiary»²⁰.

Katechizm Siedlecki jest zapewne pierwszym, w blisko 200-letniej historii naszej diecezji, katechizmem zawierającym wspomniane wcześniej trzy główne cechy, dzięki którym jest przyjęty przez Kościół Siedlecki: ma oficjalny charakter, prezentuje organiczną i podstawową syntezę wiary, jest podany – w połączeniu z Pismem Świętym – jako punkt odniesienia dla katechezy (DCG 132).

Promocja Katechizmu Siedleckiego zbiega się w czasie z promocją Katechizmu Młodych („Youcat”). Doktrynalnym punktem odniesienia dla jednego i drugiego katechizmu stał się Katechizm Kościoła katolickiego. Dziękujemy więc Panu za Katechizm Kościoła katolickiego, za Katechizm Młodych i za Katechizm Siedlecki. Bogu dziękujmy i ducha nie gaśmy (por. 1Tes 5,19).

²⁰ Konstytucja apostolska Jana Pawła II „Fidei depositum”, za: KKK, s. 6.